

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 14 K, za pol leta 7 K; za četrletno 3.50 K, mesečno 1.20 K. za Nemčijo za pol leta 7.90, za četrletno 4 K; za Ameriko za pol leta 9.50 K za četrletno 4.80 K

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati: Enostopna petit-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

138. številka.

V Ljubljani, v torek, dne 21. decembra 1909.

Leto XII.

NASLOVA: Zadpise in rokopise za list: Uredništvo: »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne posiljitve naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II.

Obstrukcija in njen konec.

Z bujnim življenjem, s presenetljivimi dogodki, burnimi prizori, napetimi situacijami se razlikuje avstrijski državni zbor že davno od drugih parlamentov. Marsikdaj je že osupnil svet s senzacijami. Toda tako dramatičnega tedna, kakor je bil zadnji, tudi ta zbornica že dolgo ni imela in samo zadnji dnevi grofa Badenija se dajo primerjati z njim. Presenečenje je sledilo presenečenju, napetost je dosegla skrajnost, boj se je razvil, kateremu je malo enakih v zgodovini parlamentov in ko je bil na vrhuncu, je naenkrat, nepričakovano, neumevno nastal prelom: Obstrukcionisti se vložili nujen predlog za izpremembo zakona o državno-zborskem poslovniku, s katerim naj bi se za bodoče preprečila sploh vsaka obstrukcija. Bilo je kakor v pravljici ali pa v blaznici...

Obstrukcija Slovanske Enote, ki je v sredo, tudi povsem nepričakovano izbruhnila, je razburila vse duhove, katerim je bilo kaj na obzoru parlamenta in na rešitvi onih zakonov, ki so nujno potrebni v interesu ljudstva. Frivolna je bila videti ta obstrukcija kakor se nobena prej.

V sredo, ko je bil že dosežen sporazum z Rusini in je bilo normalne upati, da se bo v državnem zboru nadaljevalo stvarno delo, so češki agrarci, ki se združeni s slovenskimi klerikalci, s svojimi radikalcami in z Mladočehi naenkrat vložili 37 nujnih predlogov, prav preden je imela zbornica začeti z razpravo pooblastilnega zakona. Trenotek je posvetil kakor z bengalsko lučjo na namene »slovanske« gospode in »narodno-politična« krinka je padla zvitim sovražnikom ljudstva z obrazov. Dobičkar-ska svojati, ki je pol leta igrala infamno komedijo z narodnimi interesi, slepeča ljudi s križem in trobojnico, je nehote razodela svoje prave hudobne namene. Trgovinske pogodbe z balkanskimi drža-

vami, do katerih bi se storil prvi korak s pooblastilni zakonom, bi mogla vsaj nekoliko olajšati ljudskim množicam v Avstriji vsakdanje življenje; za nekoliko vinarjev bi moglo meso postati cenejše, za nekolike gramov bi kruh utegnil postati večji. Bogata posvetna in cerkvena gospoda, ki ima ogromen dobiček od žita in živine, bi morala nekoliko prilagoditi cene malenkostni zunanji konkurenci. Ta misel pa ji je bila tako nezgodna, da je bilo videti, da rajši razbije parlament, spravi ustavo v nevarnost in prepreči vsako gospodarsko in socialno delo; noben izgovor ni mogel pomagati. Rekonstrukcija vlade slovanski ministri, narodne zahteve — vse gole fiate, edini resnični cilj pa podraževanje vsakdanjega kruha siromašnemu ljudstvu.

Socialni demokraciji gre zaaluga, da je s svojo energijo vzbudila vse protiostrukcionistične stranke in jim vlila volje za odločen boj. Še nikoli ni našla brezvestna obstrukcija takega odpora in baron Bienerth je hipoma izgubil vse pretveze za odgovor in za § 14. Tisti trenotek, ko je parlament pokazal resno voljo, da premaga ovire in da si odpre pot do dela, je bil premagan v kotu prežeči absolutizem. Na vladnem vrhuncu pač ni bilo veselja radi tega. Saj visoka gospoda ni bila nekrična, da je prišlo v zbornici do take situacije.

Nikoli ni Bienerth storil nič resnega za delavnost parlamenta; nikoli se ni potrudil s stvarnimi dejanji za spravo. Zaključevati parlament in objavljati izjave, ki se dajo razlagati na vse načine je bilo vse njegovo delo. Bienerth je dal obstrukcionistom največ pretvez za obstrukcije in siloma se naziva misel, da se je na tihem veselil težav in omagovanja parlamenta. Komaj je dovolj trdnih besed, da se z njimi pribije Bienerthova krivica.

Toda če se je začela razblinjati njegova zadovoljnost, ko je državni zbor sklenil trajno sejo, je morala popolnoma izginiti v soboto ponoči, ko se je zgodilo, česar je bilo najmanj pričakovati. Ko je zbornica z ogromno večino sprejela izpremembo

poslovnika in je bila obstrukcija definitivno končana.

Dr. Krek, zastopnik obstrukcionistov, je bil tisti, ki je v zvezi z Kramarjem predložil izpremembo. Predlog je moral učinkovati kakor strela iz jasnega. V petek izjavlja dr. Šusteršič, da »Slovanska Enota« nima obstrukcionističnih namenov. V sredo izbruhne obstrukcija »Slovanske Enote« z vso vehemenco. In zopet v petek predlaga »Slovanska Enota«, naj se enkrat za vselej pokonča obstrukcija! Kje je se doslednost, kje logika? Kaj pomeni ta prečudna taktika? Kakšen ji je namen...?

Vsega tega ne raziskujemo danes. Zadovoljujemo se z učinkom. Prvi rezultat je bil, da se je popolnoma premaknile razmerje strank. Krekov predlog se je po raznih redakcijah precej izpremenil; toda to ni najvažnejše. Pač pa je važno, da je bil izpremenjen predlog po skrajno razvneti debati sprejet in da je zanj glasovala čisto posebna večina. Proti izpremembi poslovnika so glasovali nemški liberalci in radikalcami, češki radikalcami, Rusini, cionisti, divjaki in — nemški minister Schreiner, vse druge stranke pa »za«.

S tem je obstrukcija dejansko premagana, ne le obstrukcija »Slovanske Enote«, ampak obstrukcija sploh, pot do dela je odprta in ljudstvo ima zopet upanje, da pridejo njegovi interesi v parlamentu do veljave.

Državni zbor.

V sredo je, kakor poročamo na drugem mestu, nenadoma izbruhnila v državnem zboru obstrukcija, ki jo je sklenila večina Slovanske Enote. Zanj so glasovali tudi slovenski klerikalci. Z njihovo pomočjo so češki agrarci vložili 37 nujnih predlogov. K prvemu je takoj dobil besedo vodja čeških agrarnih izkoriščevalcev Kotlar, znan ljubljenec naše črne garde. »Nujnost« vseh teh predlogov je taka, da menda tudi »pogumni« Šusteršič ne bo več imel trapaste korajže trditi, da nimajo obstrukcijskega značaja.

PODLISTEK.

Pravljica o knežnji Modrooki.

Jutro je zavriskalo nad gradom, a knežnja Modrooka je odprla krasne oči in vstala iz posteljice. Umila se je z dišičimi vodami, počesala z zlatim glavnikom, srebrne solničke je obula in se odela v židana oblačila.

Bila je tako prečudno lepa, da so zardele nežne rože na očetovem vrtu, ko je stopila mednje, in beli prod pod njenima nožicama je govoril in prosil: Tu ostani! — Ali knežnja Modrooka ni razumela rož, ne zaljubljenega peska, ne poždrava jutranjih ptic; pomlad je bila naokoli. In ko je gledala Modrooka v čisto nebo, je nebo poslalo veter, da povpraša:

«Jaz sem Ti dalo barvo oči, pa jaz sem veselo... Počemu si ti žalostna, ko imaš takšne lepe oči?»

Ali ona je bila žalostna in ni vedela zakaj. Nu vendar — ni bila žalostna, in ni mogla reči, da je vesela. Srce se je hotelo razširiti v neizmerno, dasi je bilo, kot da je zgolj še samo neimenovano brepenenje. In včasih se je storilo deklici da vé ime te sladkoskrivnostne želje, pa tisto ime je prihajalo le kot pesen zvokov, ki kličejo za temnimi gorami.

Na sredi kneževskega gradu je bilo jezerce s vodometom in z mramornimi bregovi. Tam je po-

kleknila in se zazrla v čiste valčke in v zlate ribice in povsila glavo, da rože niso videle solzic, ki so ji polnile oči.

Tako so kanile v jezerce tri jasne solze knežnje Modrooke in jih je prestregla zlata ribica, ki je prišla na površje. Jedva pa jih je popila, že se je izprevrnila v prelepega viteza, ki je stopil iz vode, v skratnem plašču in zlatem oklepu, temnih las, obličeje kakor zarja. Do tal se je priklonil pred osuple deklico in izpregovoril z junškim glasom:

«Hvala ti, lepa knežnja Modrooka, s pozdravom jutranje zarje in z ljubernije mojega arca! Glej, tristo let sem plaval v tej vodici, zaklet junak, in čakal treh solzic, da kanijo iz očesa čiste deklice in me odresijo trpljenja. Zdaj pa, če maraš ti mene, maram tudi jaz tebe in bodiva mož in žena in pojdiva prebivat v zlato graščino tam za deveto goro. Veselja nama ne bo zmanjkalo, ne rmenih cekinov, ne pila in jela, in ne hvabnih junakov, da stražijo najin dom...»

Knežnja Modrooka ga je gledala s strmenjem. Kajpada je bil vitez lep in je mislila: ljubila bi ga do črne zemljice, do hladne posteljice v grobu; in vendar so bila njena rdeča ustka tako žalostna, da je vitez vprašal:

«Počemu se me bojiš, o knežnja Modrooka? Ali ti nisem pogodu, ali ti je žal, da si me rešila?»

«Nič se te ne bojim, vitez moj žlahtni,» je zahtela deklica, že na njegovih prsih, «ali srce mi

je žalostno, ker nisi prav niti malo podoben tistemu vitezu, ki je bil pač stoinstokrat v sanjah ženin moj...»

Takrat se je vitez veselo zasmel:

«Norček si, lepa mi rešiteljica, kneževa hči Modrooka! Nisam mu podoben, pa kaj bi tisto! Ženin, ki pride, ni nikdar podoben ženinu sanj, to se niti v pravljicah ne zgodi!»

Izljubil ji je roso iz oči in jo potolažil in rekel nazadnje:

«Zdaj pa, če se ti zdi, kar sediva v svetlo kočijo in se popeljiva v zlato graščino tam za develo goro...»

«Pojdem!» je dejala knežnja Modrooka. «Čuj, že zvone zvonovi k najini poroki, ti dragi, ljubljeni moj!»

In res so zvonili šentpeterski zvonovi k zgodnjicam, tako glasno in osorno, da se je zbudila sirota Jerica na trdi slami svojega ležišča. V drobni prsih jo je grizel glad in nič več ni bilo gradu, ne rož in jezerca, in ne svetlega ženina: soha je stala borna in jezna, pred majhnim oknom se je danilo in v somraku so hodili po ulici lačni ljudje, oči tope, usta zagrizena in trda. V izbi pa se je razsrdil mačehin glas:

«Jerica, napotje leno! Zdaj pa kar vstani, hišo pometi in pisker pomij!»

Vladimir Levstik.

Dopoldne se je končala razprava o nujnem predlogu Rusina Petruševca in s tem se je bila odprla pot k dnevnemu radu. Tedaj so prišli agrarni predlogi. Kotlar je začel govoriti ob 12^{1/2} ur. Govoril je tiho, bil je tako naslonjen, da je skoraj sedel, med govorom, ki je dvajsetkrat ponavljal eno, je jedel in pil, njegovi tovarishi so skrbeli za odmor s ploskanjem i. t. d. in na ta način je mož dosegel svoj neslavni rekord.

Ko se je spoznalo, da je obstrukcija, je socialno-demokratska zveza takoj sklicala sejo in sklenila, z vsemi proti obstrukcijskim strankami stopiti v boj proti obstrukciji, skrbeti pa zato, da se ne krši poslovnik in da se ne izživajo obstrukcionisti. Zveza je izdala izjavo, s katero pribija krivdo vlade in obstrukcionistov. Dr. Adler je po nalogu kluba takoj stopil v dogovor z drugimi delavnimi strankami in predložil, naj se izjavi

parlament v permanenci.

Seja naj se sploh ne prekine. Poslanci naj se tako razdele, da jih bo vedno zadostno število v zbornici, ena skupina od 9. zvečer do 9. zjutraj, druga pa od 9. zjutraj do 9. zvečer. Seja naj traja, če je treba, do konca leta. «Služba» se je razdelila najprej za prihodnje tri dni. Ostale stranke, ki so za delo, so se pridružile tem sklepom.

Za sredo je bil sklican v ljudsko dvorano na rotovžu shod železničarjev, ki je imel razpravljati o draginji in o parlamentarnem položaju. Ko se je izvedelo za obstrukcijo, so takoj zaupniki obvestili delavce v tovarnah in proti večeru se je zbrala taka množica, da je moral biti poleg shoda v dvorani še drugi shod na ogromnem trgu pred rotovžem. Po shodu so pa železničarji z ostalimi delavci priredili

veliko demonstracijo

pred parlamentom. Silna množica se je cenila na 30.000 ljudi. Gromovito so doneli klici «Dol z Bienerthovo vlado!» «Dol z obstrukcijo!» Parlament je bil zastražen z močnimi oddelki policije, toda za posredovanje ni dobila nobenega povoda. Demonstracija, ki se je tako hitro in močno izvršila, je napravila globok vtisk.

Dunaj, 17. decembra. Seja se nepretrgoma nadaljuje. Oba tabora, obstrukcijski in protiostrukcijski, sta v popolnem bojnem stanju. Vsi stranski prostori so podobni vojnemu taboru. Vsaka primerna prilika je adaptirana za ležišče. V zbornici je puščava. Le druga galerija je polna. Po prvem nujnem predlogu agrarcev je dobil besedo sodrug Seliger, ki je pribil, da je obstrukcija perfiden boj proti trgovskim pogodbam. Sodrug Liebermann je zaklical: Za prešiče protiljudstvu! Seliger je dejal: Res je, da so v tej državi velike težave v politiki. Tu je veliko število strank, ki so v opoziciji in proti katerim se ne more vladati. Z vladnih klopi se mora voditi politika, ki ni naperjena proti nobenemu narodu v tej državi. To je veliki nauk parlamentarne zgodovine zadnjih desetletij, ker je vsak narod tako krepak, da lahko prepriča vladanje proti sebi. (Pritrjevanje pri socialnih demokratih. Nemci hrupno ugovarjajo.) Seliger poziva vlado, naj odstopi, ali pa naj razpusti zbornico, da ji bo ljudstvo lahko odgovorilo z novimi volitvami. Drugi nujni predlog je utemeljeval Spaček do 12. opoldne. Za njim je kratko govoril Resel, potem se je glasovalo in se je odklonila nujnost. Tretjo dolgo govoranco, ki je bila le šepetanje, je imel češki radikalec Lisy. Med njegovim govorom se je primerila ob 7. zvečer na drugi galeriji hrupna demonstracija. Najprej so se čuli klici: Abzug Lisy! Češki radikali so se silno razjezili in so zahtevali, da se izprazni galerija. Začuli so se vnovič klici: Fej Lisy! Hanba Lisy! Predsednik Pattai zakliče, da bo dal izprazniti galerijo. Gori nastane nov hrup in v zbornico grme klici: Falotil! Sodrug! Pobalini! Davke nam kradete iz žepa, mi pa stradamo! Slepjarji! — Do 10. zvečer se je galerija trikrat izpraznila. Ko je češki agrarec Padour utemeljeval tretji nujni predlog, so zopet zadoneli klici z galerije: Tatovil! Lumpil! Izkorističevalcil! Kruha potrebujemo! Ljudstvo stradal! Na vislice z vami! — Predsednik ukaže zopet, da se izprazni dvorana; na galeriji zadoni pesem o delu in le polagoma

se razidejo poslušalci. Ko nastane mir, nadaljuje Padour svoj govor.

Dunaj, 17. decembra. Slovenski klerikalci se včeraj vložili nev nujen predlog. Dr. Krek je nujno predlagal:

Člen 1. Zakon, ki se tiče poslovnega reda, naj se izpopolni s sledečo določbo: § 17 a: Predsedniku zbornice je v vseh slučajih dopuščeno storiti vse, kar bi moglo varovati redni parlamentarni tek in proti vsakemu motenju in vsaki zlorabi poslovnega reda, pravic in svobode zbornice. Posebno je predsedniku dovoljeno v ta namen deloma suspendirati določbe poslovnega reda, izdati provizorične določbe o parlamentarnem poslovanju in v slučaju potrebe izključiti poslanca od največ treh sej.

Člen 2: Veljavnost zakona, ki stopi z dnem razglasitve v veljavo, se omejuje na sedem mesecev.

Klerikalci pravijo, da hčejo s tem v bodoče preprečiti vsako obstrukcijo.

Dunaj, 17. decembra. Socialno-demokratska zveza je sinoči imela sejo zaradi Krekovega predloga. O stvarni vsebini se ni govorilo, pač pa se je naglašalo, da bi se predlog lahko porabil za posvetovanje o pametni izpremembi poslovnika spleh. Toda če mislijo klerikalci resno na preprečenje frivolne obstrukcije, bi morali dokazati to na ta način, da bi najprej umaknili svoje obstrukcijske predloge.

Dunaj, 17. decembra. Seja se nadaljuje noč in dan. Zjutraj ob 6. je bilo zopet nekaj hrupa na galeriji, ki se je izpraznila. Sicer se ne godi nič zanimivega. Kramar je predelal Krekov nujni predlog, o katerem se sodi, da pride še danes v razpravo.

Dunaj, 18. decembra. Močna seja je bila brez posebnih dogodkov. Zjutraj ob pol 7. je začel govoriti češki agrarec Dürich. Med tem je bila seja klubskih nečelnikov. Predsedoval je Pattai. Od ministrov so bili navzoči Bienerth, Bilinski, Weiskirchner in Dulemba. Dr. Kramar je predložil izpremenjeni predlog o izpremembi poslovnika. Sylvester in Pergelt sta izjavila, da bodo nemški liberalci in nacionalci glasovali proti nujnosti. Adler je pojasnil stališče socialnih demokratov, ki so zadovoljni s Kramarjevimi izpremembami, izvzemši nekatere posameznosti. Govorilo se je mnogo tudi o načinu debate. Ob 1. popoldne je bilo konferenca končana; v zbornici je dal Udržal znamenje Dürichu, ki je takoj zaključil svoj govor in s tem je bila zaključena tudi obstrukcija. Ker je Dürich preklical svoj nujni predlog, je prišel takoj na vrsto Krekov predlog.

Razprava, v katero so posegali govorniki skoraj vseh strank, je bila obsirna in živahna. Največje zanimanje je pa zbudil sodrug dr. Adler z resnično temeljitim govorom, ki je napravil v celi zbornici velikanski vtisk.

Ob pol 8. zvečer je bila debata končana in se je glasovalo o nujnosti. 315 poslancev je glasovalo za nujnost, 91 proti. Potem je sledila maritorna debata. Kramar je predložil končno redakcijo predloga. Mühlwerth je zahteval, da se naj določi nemščina kot poslovni jezik. Za socialne demokrate je govoril Seitz. Polnoč je že minila, ko se je glasovalo. Vsi izpremenjivalni predlogi so se odklonili. Zahteva, da bodi nemščina jezik razprav, se je odklonila s pomočjo socialno-demokratskih glasov. Pri tretjem čitanju so se odstranili nemški nacionalci in liberalci in se je predlog sprejel s 338 glasovi proti 28. Ob 1. ponoči je Pattai zaključil sejo, ki je trajala 86 ur. Prihodnja seja je v torek ob 11. dopoldne.

Iz stranke.

Balkansko socialistično konferenco sklicujeta srbska in bolgarska socialno-demokratska stranka dne 7., 8. in 9. januarja (o pravoslavnem božiču) v Bolgrad. Na dnevnem redu je: Balkansko vprašanje in socialna demokracija.

Pravljica.*

Učenjak z učenjasko brado in učenjaskimi očali sedi v gostilni pri mizi. Srb, ki krošnjari s palicami, pipami in bodali, pristopi k njemu.

«Kupi palico!»

«Ne, tvoje palice gotovo miso iz lesa, ampak iz sadre, rujavo pobarvane. Saj vas poznamo, sleparje!»

«Gospod, kupi jantarjevo pipico!»

«Vaš jantar je rmeno steklo, goljuf!»

«Gospod, gospod, kupi suknjič! Denarja potrebujem.»

«Faleš, tvoj suknjič je gotovo razjeden od uši in moljev. Kdo bi vam zaupal?»

«Gospod, gospod, gospod, zelo slabo se nam godi. Kupi si bodalo!»

«Vaša bodala so gotovo ponarejena iz papirja ali je pa na njih kri od petsto umorov.»

«Milostni gospod, bodi dober, kupi kaj...»

«Slepar! Nikdar od vas! Vse pofel in ponaredba! Poberi se!»

Srbski krošnjari se premakne s čudovito pečasnostjo z mesta. Naenkrat se spomni nečesa in se vrne: «Milostni, dobri gospod baron! Kupi si lepih srbskih originalnih tajnih dokumentov! Zelo pristno!»

Takrat prime Nemeč hitro, zadovoljno si pogladivši brado, za denarnico in se smeje: «Pristni tajni dokumenti! Hitro sem z njimi! Te potrebujem za svoja znanstvena dela!»

*) To izvrstno satirico je objavila v petkovi številki bratska «Arbeiter Zeitung».

Domače vesti.

Pravi čas si je agrarno-klerikalna družba izbrala za boj proti trgovskim pogodbam... Prav pred božičem. Sustersiči in Kotlari in Iroti seveda ne vedo, kaj to pomeni. Tak bahati imenitnik pride o božiču domu in če je zunaj vse pokrito s snegom in ledom se mu sveti lice: «Aa, pravo božično vreme! Tako je v redu; skripati mora». Zakurjena soba je trikrat prijetnejša, če se vidi, kako je vse drevje pokrito z ivjem in če zmazne zunaj vsak dih. Miza je pogrnjena s svetlobelimi prtoma, krošnjari, sklede, kozarci, vse je pripravljeno; iz kuhinje prijetno diši; gurmanski nos že razlikuje: Kuhano, pečeno, ocvrto ribo, majoneze, petice i. t. d. Na zelenem drevescu, ki sega od tal od stropa, se priže sto svečic, okrog so pa lepo razloženi darovi, ki bi se v marsikateri družini smatrali za premoženje. In ko se zaiskri vino v kozarcih, uide misel za trenotek v zbornico, kjer je bila obstrukcija tako senzacionalna in vse tako zabavna — ha, skoraj kakor v varietetu ali v opereti... V mlajših letih so vsi taki gospodje čitali ginjlive božične pripovedke, ki se posebne rade sučejo okrog revnih otrok, siromašnih mater in ubogih starcev, zročih na razsvetljena okna, na božične lučiče. To se je bralo. Človeka pa pograbi radovednost, če res vsa ta razkošno živeča gospoda prav nič ne ve, da živi v resnici na tisoče ljudi na svetu, nedaleč od njih, ki prav ta čas ne vedo, odkod bi dobili — ne potice — navadnega črnega kruha za svoje otroke, kako bi vsaj za silo zakurili zatohlo izbo, v kateri prezeba bolna žena? Kakor Jeroboamove biče so delavci čutili neavardno draginjo petlet. Pa je prišla zima z mrazom; toplejša obleka in kurjava se je pridružila letnim skrbem. Mezde majhne, a vse tako drago, tako strašno drago... Pa še niso najnesrečnejši. Toda kriza je prišla v deželo. Hvala «visoki» politiki diplomatov in strankarjev je ves Balkan zaprl svoje trge avstrijski industriji. In armada brezposelnih je narasla, da je strah. Hudo je, če so plače majhne. Ampak kaj je, če sploh ni dela? Če ni vinarja zaslužiti vse dni, cele tedno? Ali je ponosna krščanska gospoda že kdaj mislila na take grde reči...? Mislila — ne mislila... vveeno je. Gospoda ne bo trpela lakote, ne bo gledala prezeblih, stradojočih otrok, ne bo poslušala nepremagljivih vzdihov žen, kako se godi ljudstvu, ji pa nič ni mar. Draginja, ki jo povzrokujejo s svojo satansko politiko, tare tisoč in tisoč pridnih ljudi; Sustersiči in Kotlari so ji kos. Brezposelnost, ki je posledica njihovih egoističnih obstrukcij, se razširja bolj in bolj — Sustersiči in Kotlari si ne žele več dela. Krščanski ljudje so! Kako je že Sustersič dejal na katoliškem shodu? «Nič družega nočejo, kakor častiti Krista in devico Marijo» — in srav po tihem šepete še nekaj: In podraževati ljudstvu vsakdanji kruh. Prav pred božičem — zares, najlepši čas za take pobožne, verno, vdane kristjane!»

Kranjski deželni zbor je imel biti sklican meseca decembra. Iz tega sedaj, kakor vse kaže, ne bo nič; do božičnih praznikov ni misliti na to zaradi državnega zbora, po božiču pa ne zaradi delegacij. Ni nam sicer ležeče na tem, da bi se na kongresnem trgu delala konkurenca burkam, ki se uprizarjajo v gledališču, toda deželni zbor ima vendar tudi nekoliko resnih nalog, ki se na ta način zopet zavlačijo. Nedvomno bomo doživeli, da bodo klerikalci sami ob primernih prilikah začeli tožiti, da nima deželni zbor dovolj časa za važno delo. Ampak kadar bodo tekle take matje solze, jim bo treba povedati, da so s svojo nezmislno taktiko na Dunaju sami pomagali zapravljati čas, ki je bil res dragocen. Mogoče je pa tudi, da jim sploh ni mnogo ležeče na pravočasnem sklicanju deželnega zbora, ampak da jim je ljubše čim krajše zasedanje, ker imajo tedaj izgovor, da je treba hiteti. Tako se izognejo temeljitemu delu, onemogočijo studij in otežčajo kontrolo, ker imajo večino, pa lahko v galopu sklepajo, kar je njim všeč. Posebno kaže ta taktika, da pobožni gospodje prav nič ne mislijo na kakšno posteno izpremembo volilnega reda. Menda se jim res zdi, da je z zadnjo reformo opravljena stvar kar za dvajset let. To si bodo pa morali izbiti iz glave.

Volilna pravica ne more imeti namena, da zagotovi raznim gospodom trajen patent na mandate. V kratkem času, odkar so dobili v deželi vlado v svoje roke se že zadostno pokazali, da ne mislijo v deželni dvorcu na nič drugega kakor na interese svoje stranke, ljudstvo pa vendar meni, da ima deželni zbor in deželni odbor še kakšne druge, važnejše namene. Molčati o volilni pravici je lahko, ampak obneslo se ne bo. Zato svetujemo gospodom, naj se pripravijo za pošteni volilni reformo, ker bodo drugače dobili dela, ki jih ne bo nič veselilo.

— **Vtiški iz Srbije in Bosne** je bil naslov predavanju, ki ga je imel sodrug Ebin Kristan v soboto v «Ljudskem odru» v Trstu. Dasi je pihala prava tržaska burja, se je vendar zbralo prav lepo število poslušalcev, ki so se očitno zanimali za predmet. Predavatelj je obdelal svojo snov na jako poljuden način, tako da se ni zdelo predavanje, ki je trajalo dve celi uri, poslušalcem nič predolgo, ampak so bili zelo zadovoljni. Tržaska policija se je navedla, tudi k takim predavanjem pošiljati svojega zastopnika. Upajmo, da je zanimalo tudi njega in da je kaj profitiral.

— **Kranjski deželni zbor** bo sklican 28. t. m., da reši nekatere nujne predloge. Tako vsaj poroča klerikalni «Slovenec», ki mora pač imeti zveze z deželnim zborom.

— **V tržaskem mestnem svetu** je bila zadnji teden debata o slovenskih šolah. Primorski narodnjakari jo po stari navadi zavijajo in krošnjarijo po deželi z agitacijo zoper socialne demokrate, kakor so se naučili iz tetke «Edinosti». Ker je zmota človeška, smo prvi hip mislili, da so italijanski sodrugi res ustrelili kakšnega kozla, kakršnih so postreljali narodnjakari že na stotine. No, ko smo se natančno poučili o zadevi, smo spoznali, da imamo opraviti s stare, znane taktiko narodnjakarjev, ki se lahko imenuje, kakor se hoče, le poštena ne. «Edinost» sama ne more trditi, da so bili socialni demokrate zoper slovenske šole. In to bi bilo odlično. Ampak bilo je prav narobe; socialni demokrate so prav odločno nastopili za slovenske šole. Se več; dr. P u e c h e r je izjavil, da bodo socialni demokrate glasovali tudi za podporo Ciril-Metodovi družbi, če se reši klerikalnega značaja. Druga stvar je, da bi se dal kritizirati govor sodruga Cernutz, ki je govoril n. pr. o asimilaciji. Toda narodnjakovci pozabljajo, da se je to godilo v tržaskem mestnem svetu, ki ima veliko italijansko večino in sodrug Cernutz je pač hotel tej odločnoji večini pokazati, da ravna tudi s svojega stališča brezumno, če se upira slovenskim šolam. Če imam tak taktičen namen, je seveda treba, da se kondicionalno postavim na stališče nasprotnika. Če bi bil hotel sodrug Cernutz s svojim govorom izraziti principielno mnenje socialne demokracije, bi se niti hip ne ženirali, ampak bi odločno obsodili taka načela. Da se male manjšine velikim večinam asimilirajo, je dejstvo, ki ga ne tajimo; prav v Trstu je dovolj dokazov za to. Ampak cilj socialne demokracije ne more biti tak in čim doseže manjšina voljo za samostalno življenje, ima tudi pravico da se varuje in da pospešuje svoje interese. Toda protestirati proti nečemu, česar ni, je smešno. In če se hočejo narodnjakari tako osmešiti, se nečemo mi.

— **Za strašno nevarnost** označujejo agrarci trgovinske pogodbe z balkanskimi državami, o katerih razširjajo tako gorostasne laži, da bi moralo biti vse kmetijstvo izročeno poginu, če bi bile resnične. Toda nesramnost teh laži se najbolje spozna, če se s treznimi očmi pregledajo nekatere številke. Pogodba bi se imela skleniti najprej z Rumunsko. Po načrtu bi dobila Rumunija pravico, vpeljati prvo leto mesa od 10.000 govejih živali in od 50.000 prašičev v Avstriji, potem vsako leto nekoliko več, nazadnje v sedmih letih meso od 35.000 goved in 120.000 prašičev. Za malo Rumunijo bi to bilo nekaj. Ampak kaj pomeni ta množina za Avstro-Ogrsko? V zadnjih letih se je tukaj zaklalo povprečno po 2.200.000 goved in 4.200.000 prašičev, kar pa nikakor ni zadostovalo potrebam ljudstva. Tem številkam pač ni treba dodajati nobenega razkladanja. Množina mesa, ki bi smela po trgovinski pogodbi priti v Avstrijo, je z ozirom na tukajšnje porabo tako malenkostna, da kmet, ki nima po sto repov v hlevu, še čutil ne bi te «konkurence». Ampak tupatam bi dobil tudi kak delavec, ki je že pozabil, kakšna je govedina, košek mesa na mizo in ta misel je «krščanskim» dušam neznanostna. Da si le veleagrarne banda polni žepi in vampe! Kaj ji je mar, če delavstvo pogina od lakote!

— **Zanimiv pogled za kulise politične uprave** je odprl nedolžnim očem bivši koncipist in sedanjí «visokopolitični» časnikiar baron Chlumetzky v Friedjungovem procesu, ko je pričal sledeče:

«Samoobsebi se umeje, da se oblast ne more naslanjati le na javna poročila. Povsod imajo oblasti sredstva in pota, da si poiščejo informacije na drug način. Eno je stih z osebami, o katerih se meni, da imajo primerno znanje. Naprej se preizkusijo osebe z ozirom na njihovo zanesljivost, nastavlja se jim cele pasti, če ne prinašajo izmišljenih vesti kot dejstva. Gleda se, da se dobe o takih činjenicah poročila z druge strani. Zato je dolžnost oblasti, imeti konfidente, javno pa tajiti take zveze. Če bi jih objavila, bi si za vse čase zaprla take vire.»

Bar. Chlumetzky mora že vedeti, koliko važnosti se polaga v krogih, v katerih je nekdanj sam služil, na vohunstvo. Sodbe o upravi, ki se poslužuje takih sredstev, si pa vsakdo lahko napravi sam. Menimo, da ne bo preveč laskava.

— **Na vislice** je obsodilo mariborsko porotno sodišče dne 10. t. m. 25 letnega Antona Neubžura iz Zagorcev, njegovega 18 letnega brata Franceta pa na 20 let težke ječe. Navedenca sta, kakor znano, dne 7. oktobra t. l. umorila in oropala raznašalca kruha Franceta Ploja iz Kapelskega vrha. Obsodbo sta poslušala popolnoma mirno.

— **Pozor!** Ali ste že naročili Zepni koledar za leto 1910? — Se ne! Potem sterite to takoj, da ne zamudite prilike. Cena v platno vezanemu izvodu 80 vin., po pošti 10 vin. več. Organizacije in zaupnike, ki ga še niso naročili, prosimo, da store to takoj. Čakati do novega leta je nesmiselno, ker zna biti potem prepozno! Naročilo in denar je poslati na upravo «Rdečega Praporja» v Ljubljani.

— **Neve kolkove znamke.** Po razpisu finančnega ministrstva z dne 20. oktobra 1899, d. z. št. 163, se bodo od 1. prosinca 1910 naprej prodajale nove kolkove znamke; dosedanje znamke, izdane l. 1898., pa izgube veljavo konec meseca marca leta 1910. Neparabljene stare kolkove znamke, izdane l. 1898., se lahko zamenjajo brezplačno proti novim v času od 1. marca do 31. maja 1910 pri c. kr. deželni blagajni uradu v Ljubljani in pri c. kr. davkarijah na Kranjskem.

— **V sredo zvečer** se vrši pri Hafnerju ob Sv. Petra cesti št. 47 zelo važno zborovanje vseh odborov in zaupnikov v «Vzajemnosti», na kar bodi tem potom še posebno opozarjeno. Vabila na zborovanje se razpošljejo jutri in v ponedeljek; kdor bi ga pa pomotoma ne dobil, naj tega ne smatra za nezaupanje, marveč naj se zgleda v društveni pisarni, kjer se mu bo ustreglo. Zborovanje se vrši po § 2 zb. zak. in se začne točno ob 8. zvečer. Prosi se točnosti in polne udeležbe.

— **Zadnja številka «Rdečega Praporja»** je izostala vsled neljube in v zadnjem trenutku neodstranljive zapreke. Cenjene naročnike pa bomo odškodovali s prilogami ter prosimo, naj blagohotno odpuste neugodno nerednost.

Zadnje vesti.

Politični položaj. Dunaj, 20. decembra. Nemško nacionalno in liberalno časopisje je besno radi izpremembe položaja v parlamentu in rohni najbolj nad socialno demokratično stranko, ki je delala z največjo intenzivnostjo za delavnost parlamenta in brez katere se ne bi bila dosegla potrebna dvetretjinska večina. Hote ali nehote izdajajo nemški nacionalci, da je poražen zistem njihove vlade. Vesti, ki so krožile, da je Schreiner že izvajal posledice iz svojega glasovanja in demisioniral ter da mu je sledil tudi Hochenburger, se sicer ne potrjujejo, vendar je pa nedvomno, da je sedaj rekonstrukcija kabineta neizogibna. Jutrišaja seja zbornice se pričakuje z velikim zanimanjem. Nameni krščanskih socialcev so še nejasni. Njihovo časopisje ni složno v presojanju situacije. Sliši se, da mislijo nemški nacionalci delati težave z dolgimi govori; s tem bi sicer lahko nekoliko zavlekli delo, na to pa ni več misliti, da bi ga mogli preprečiti. Da se vrše za kulisami že razne spletarije glede na bodoče ministrske listnice, je naravno.

Ogrska kriza. Budimpešta, 20. decembra. Vse avdiene in vse pogajanje se bo, kakor kaže, vendar zaključilo tako, da se ne doseže nikakršna sprava ter da bo Khuen Hedervary imenovan za ogrskega ministrskega predsednika brez vsakih koncesij. Dr. Lukač in Khuen Hedervary sta imela že več konferenc z Justhovo stranko, ki je izvedela na svoje veliko razočaranje, da ne dovoli cesar nobenih koncesij bodisi glede na ogrsko banko, bodisi na carinsko ločitev. Valed tega se skoraj ne pričakuje več pobotanje z Justhovo stranko, ampak se misli, da bo Khuen Hedervary po praznikih imenovan za ministrskega predsednika, Lukač pa da dobi v njegovem kabinetu finančno listnico. Justh izjavlja, da na noben način ne odstopi od svoje zahteve, da se ustanovi samostalna banka leta 1911.

Portugalska vlada. Lizbona, 20. decembra. Ministrstvo Lima je naznanilo demisijo, ki jo je kralj sprejel.

Slovensko šolsko vprašanje v tržaskem mestnem svetu.

V tržaskem mestnem svetu se razpravlja proračun za leto 1910. Pri tej priliki je prišlo na dnevni red tudi tržasko slovensko šolsko vprašanje, pa so se vedli tržaski narodni svetovalci prav tako, kakor je bilo potrebno, da se ne najde niti edini italijanski nacionalni zastopnik, ki naj bi glasoval za slovenske šole v Trstu. Čisto naravno je pa, da so socialistični svetovalci slovenske šole v Trstu zagovarjali in zanje glasovali.

Govoril je pri tej razpravi v imenu socialne demokracije sodrug Cernutz. Povedal je približno sledeče:

«V Avstriji je narodni boj zelo intenziven, zlasti med starimi narodi kakor nemški, italijanski in poljski ter mladimi kakor n. pr. slovenski, hrvaški, češki in maloruski. Prvi razpolagajo s staro kulturo, stauujejo v velikih mestih, gospodarijo v veleobrtni, veletrgovini in v veleposestvu. Zeto je bilo tema narodom lahko, da so si osvojili različne privilegije nad mladimi, malokulturnimi ali celo nekulturnimi narodi. In tudi zato je bilo lahko, da je v marsikateri deželi mladega naroda zavladal narodni značaj starega močnega naroda. Tako je n. pr. zapečatila v Dalmaciji ital. manjšina svoj narodni značaj kljub temu, da je tam večina slovenska. Nemci so pa dali svoj narodni značaj kranjskim mestom. In to je trajalo toliko časa, dokler se ni v malih narodih porodila narodna zavest. Tedaj smo videli, kako je slovenska večina v Dalmaciji vrgla s prestola ondoto italijansko manjšino.»

Stari kulturni in bogati narodi niso bili zmožni napolniti svojih mesta, lastnim ljudstvom. Zato so pa bili prisiljeni sprejemati delavno moč, ki je prihajala v mesta s kmetov. Ako mesto ni imalo svojenarodnega zaledja, od koder naj bi bilo jemalo svojenarodne delavce, je moralo biti zadovoljno, da je dobilo vsaj drugonarodne. Tedaj je yladala še mala obrt, rakodelstvo. Bilo je pray lahko, da so se drugorodni delavci, prihajajoči s kmetij asimilirali z narodnostjo, ki je v mestu prevladovala. To je, potujčevali so se. Danes se vrši tako potujčevanje bolj počasi. To pa zaradi tega, ker v veleobrtnem zistemu delodajalec ni več kakor prej v neposredni dotiki z delavci in ne more nanje tako uplivati.

Italijanski nacionalci pa onemogočujejo asimilacijo Slovencev še bolj s svojim ščuvanjem proti njim. Bolje bi pač bilo, da bi vabili in sprejemali jih v skupno življe. Ampak ital. nacionalcem je celo žal, da prihajajo slovenski delavci v Delavski dom. Italijanski nacionalci nočejo le, da bi se Slovenci v Trstu samo potalijancili, temveč zahtevajo od njih tudi, da bi se naučili poslušati, kako se žali narod od katerega prihajajo in kako se pljuje na njihove družinske spomine.

Na Dunaju živi 299.000 Čehov. Od teh se je pri zadnjem ljudskem štetju 200.000 izkazalo za Nemce. Ostali so pa pošiljali svoje otroke v zasebne češke šole. Pred kratkim so začeli Nemci proti tem šolam gonjo. Zoper tako gonjo je pa protestiralo vseh 299.000 Čehov, ki se za šole v svojem jeziku sedaj skupno bojujejo.

Prisilno potujčevanje narodov je zelo nevarno za onega, ki to vrši. Tako potujčevanje socialni demokracije sovražimo. Le naravna asimilacija narodov je dopustna in veseli bi morali biti narodi, ki jo lahko vrše.

Italijanski nacionalci upajo, da se jim bo posrečilo raznaroditi Slovence s tem, da jim odrekajo šole v njihovem jeziku. S tem pa dosežejo samo to, da pošiljajo Slovenci svoje otroke v svoje zasebne slovenske šole, v katerih uče mladino v svojem duhu, ne da bi jo učili le italijansčine. Nad 1000 slovenskih otrok obiskuje slovensko šolo pri Sv. Jakobu in paralelke v ulici Acquadetto. Na to šolo nima občina nobenega vpliva. Vi pa, italijanski nacionalci, ceniti visoko vpliv občine v šoli.

Za italijansko gimnazialko in realko ste pripravljani žrtvovati (žrtvovalo bo seveda ljudstvo) približno 400.000 kron. Žrtev je prevelika. Ne vem, kaj bi odgovorili vaši volilci IV. volilnega razreda, ako bi jih vprašali, naj se li še plačujejo ti stroški, za katere bi morala skrbeti država. To pa storite zaradi tega, ker vam je na srcu vpliv občine, vaš vpliv v teh šolah. Pri vprašanju slovenske šole, ki ni nič manj važna od vaše gimnazijalke in realke, nasprotujete pa sami sebi.

Zaradi novih železniških zvez in vsled naraščajočega trgovinskega prometa bi štel Trst leta 1957 (po nekem pesimističnem računu nekega ital. nacionalca) 568.000 prebivalcev. Odkod bodo prišli ti ljudje v Trst, ako ne po večini iz slov. zaledja?

Ne zaradi slovenske nacionalistične stranke ona tega ni vredna, marveč zaradi slovenskega ljudstva, zaradi slovenskega delavstva, ki je šol nujno potrebno, zahtevamo v Trstu slovensko šolo.»

Konec prih.

Društvene vesti.

§ Iz gledališke pisarne. Danes se uprizeri v slovenskem gledališču prvič E. Kristanova drama v treh dejanjih «Kato Vrankovič». Glavno

uloge igrajo: Verovšek (stari Vrankovč), Nučić (Kato Vranković), Behuslav (vladni predstojnik pl. Lajben), gda. Borštnikova (ujegova hči), Bukšek (dr. Sajac), gda. Wintrova (ujegova hči), Danilo (pisatelj Bertoni), Skrbinšek (žurnalista Pravica). Drama se vrši v dneh skrajne politične napetosti, ni pa sama po sebi politična, temveč psihološka, občečloveška drama. Študiralna se je pridalo in skrbno.

§ **Opera.** Poročilo o Savinovi izvorni operi «Lepa Vida», ki se je prvič z velikim uspehom uprizorila v soboto, objavimo radi pomanjkanja prostora prihodnjč.

Program «Vzajemnosti» v Ljubljani za prihodnji teden od 19. do 26. decembra 1909:

Ned. 19. dec.: Plesne vaje. Vodja št. Dražil. Društveni salon pri Hafnerju ob sv. Petra cesti št. 47. Od 2. pop. do 7. zvečer. Pristojbina za moške člane 40 vin., nečlane 60 vin.; gospodične proste.

Pond., 20. dec.: Delavska šola. Predmet: Socializem. Poučuje E. Kristan. Društvena soba, Selenburgova ulica 6/II. Od 8. do 10. zvečer.

Torek, 21. dec.: Se v slučaju potrebe naznani pismeno.

Sreda, 22. dec.: Skupna seja vseh odborov in zaupnikov. Društveni salon pri Hafnerju. Dnevni red se naznani pismeno. Želi se polnoštevilne udeležbe.

Dramatična šola. Poučuje E. Kristan. Društvena soba, Selenburgova ulica 6, drugo nadstropje na desno. Od 8. do 10. zvečer. Vloge je prinesli seboj.

Četr., 13. dec.: VI. redno javno predavanje, in sicer nadaljevanje o predmetu «Vtisi iz Srbije in Bosne». Predava sodr. E. Kristan. Velika dvorana «Mestnega Doma». Začetek točno ob 8. zvečer. Vstop je prost in vsakemu dovoljen. Sodrugi, agitirajte za veliko udeležbo.

Petek, 24. dec.: Delavska šola radi Svetega večera odpade; eventualna druga priredba se pa naznani pismeno.

Sobota, 25. dec.: Se eventualno naznani pismeno.

Opomba: V petek, dne 31. decembra priredi Zveza v vseh društvenih prostorih pri Hafnerju društven «Silvestrov večer», na kar bodi že danes opozorjeno. Spored se naznani pozneje pismeno. Ker se ta dan vrše zabave tudi nekaterih drugih organizacij, se članom dotičnih strok ne bo doposlalo vabil, kar prosimo, da se vzame na znanje.

H. Sutfner
Ljubljana :: Mestni trg

razpošila ure, zlatnino in srebrnino na vse kraje sveta, obrnite se zanesljivo na domačo slovensko tvrdko. — Veliki novi cenik zastoj.

Novost: Ploščnata, tanka, prava nikelnasta Anker-Roskopf ura na 6 kamnov, pokrovi ostanejo vedno beli, prav natančno 36 ur idoča K 450. — Srebrne ure od 6 K naprej. — Večletno jamstvo. Ako blago ne ugaja, se denar vrne nazaj. — Veržice s slov. trakovi: nikelnasta K 120, srebrna K 5.—. 88

HIŠA

z velikim vrtom, v kateri se nahaja gostilna, se takoj pod ugodnimi pogoji proda.

Hiša se nahaja v bližini Ljubljane.

Ponudbe na 4-4

L. TOMAŽIČ
Spodnja Šiška št. 77.

50 % prihranka

na stroških v gospodinjstvu in vobče trdno zdravje dosežejo v rodovini tiste gospodinje, ki kupujejo namesto kave, čaja, sladnega čaja i. t. d. najboljši in najcenejši hranivo, imenovano 52-16

Sladin

t. j. dr. Trnkoczyja sladni čaj. Sladinu je treba dodajati malo mleka in sladkorja, zaradi tega se pri njem mnogo prihrani. En zavoj 1/4 kg velja 50 vinarjev. Po pošti pošiljamo najmanj pet zavojev. Glavna zaloga v Ljubljani, lekarna Trnkoczy.

Kavarna
'Unione' v Trstu
ulica Caserma in Torre Bianca
se priporoča.

AMERIKA

Kdor se za **AMERIKO** zanima dobi na željo **brezplačno pojasnila za najboljšo vožnjo v Ameriko.**

CESARSKI PARNIKI (KAISER-SCHIFFE):

Kaiser Wilhelm II.	dolg 215 metrov
Kronprinzessin Cäcilie	dolg 215 metrov
Kronprinz Wilhelm	dolg 202 metra
Kaiser Wilhelm der Grosse	dolg 198 metrov

pripeljejo potnike v 6 do 7 dneh iz Bremena v Novijork.

Odhod iz Bremena vsak torek.

Ti cesarski parniki vozijo edino le iz Bremena; kdor se hoče voziti na cesarskih parnikih, more potovati sigurno brez zaprek, ker nima nihče pravice, da bi mu to zabranil. Vsakemu je dano na prosto voljo, da sme za svoj denar, na lastne stroške potovati kamor hoče.

F. Missler, Bremen, Bahnhofstrasse 30.

Oprema popotnikov od Bremena v Ameriko, Avstralijo in Afriko. 286 8-6

Najnižje cene! Dobra postrežba!

AUSTRO-AMERICANA

Potniki v Ameriko
Najboljše vožnje
Simon & Schuster

Močenje postelje 30-11

se jamčeno ozdravi takoj. Pojasnila brezplačno. Sporočiti je starost in spol. Tople zahvale. Zdravniško priporočeno.

Zavod „Sanitas“
Velburg P 348 (Bavarsko.)

Restavracija
„International“

v Ljubljani, ob Resljevi cesti št. 22 v bližini južnega kolodvora se priporoča. Točijo se pristna vina in izborno sveže pivo.

— Gorka in mrzla jedila. —
Na razpolago je lep senčnat vrt in salon.
— Kegljšče. —

Postrežba točna. Cene zmerne.
Na obilen poset vabi **Marija Petrič** restavraterka.
21-20

Častiti gospod

Gabrijel Piccoli
lekarnar

52-6 v Ljubljani.

Vašo tinkturo za želodec sem že vso z velikim uspehom porabil, katero iz srca priporočam v veliko korist vsaki družini ter se Vam iskreno zahvaljujem in prosim, blagovolite mi poslati še 24 steklenic Vaše tinkture za želodec.

Z odličnim spoštovanjem
Josip Sterle
posesnik in premirani medvedji lovec v Korčtnozh, pošta Knežak pri št. Petru na Krasu.

V založbi „Rdečega Prapora“ v Ljubljani je ravnokar izšel

Žepni koledar

za delavce sploh in prometne uslužbence za navadno leto 1910.

Ta koledar izhaja že deseto leto. Vsebina mu je med drugim naslednja: Koledar. Tabela za železničarje. Množilna razpredelnica. Kolkovne lestvice. Poštni tarif. Inozemske denarne vrednosti. Stara mera in nova. Koliko plačam osebne dohodnine. Koliko plačam vojne takse. Nekaj dogodkov iz zgodovine. Vzhod, ki se dviga. Alkohol in železničarji. Žena in socialistični tisk. Drobiž in beležke za vsak dan v letu. — Razun te vsebine prinaša koledar sliko sodruga Etbina Kristana.

Ta bogata vsebina priča, da je koledar vsega priporočila vreden za vsakogar. Razpošiljati se prične takoj. Organizacije in posamezne naročnike kar najuljudneje prosimo, da ga naroče čimprej, zakaj pošiljatev more biti le tedaj točna, če se naročniki zglase pravočasno.

Cena v platno vezanemu izvodu je 80 vin., po pošti 10 vin. več.

Zaupniki organizacij, ki naroče več izvodov, dobe 10 % popusta.

Pri naročilih na posamezne izvode se priporoča, da se pošilja denar naprej, drugače se izvrši naročilo po povzetju.

Naročila in denar je poslati
Upravi „Rdečega Prapora“ v Ljubljani.